

Contextualitat, especificitat, compromís exemples d'intervencions en medi urbà

Marta Serra CÍCLICA ARQUITECTURA sccl. i ETSAV-UPC

Espais franja. Camp-ciutat. Hol·lisme.

Adaptació local. Complexitat. Encaix.

Transformació. Rols de poder. Resiliència.

Com es pot millorar la qualitat dels paisatges?

ANTECEDENTS

encàrreg, conflictes

OBJECTIUS

principal, secundari

METODOLOGIA

diagnosi prèvia, IAP i AP
visió metabòlica, referents

RESULTATS

projecte

IMPACTE

dimensió política / xarxa cívica / productiva

VIES DE CONTINUÏTAT

REPTES

avaluació de dificultats

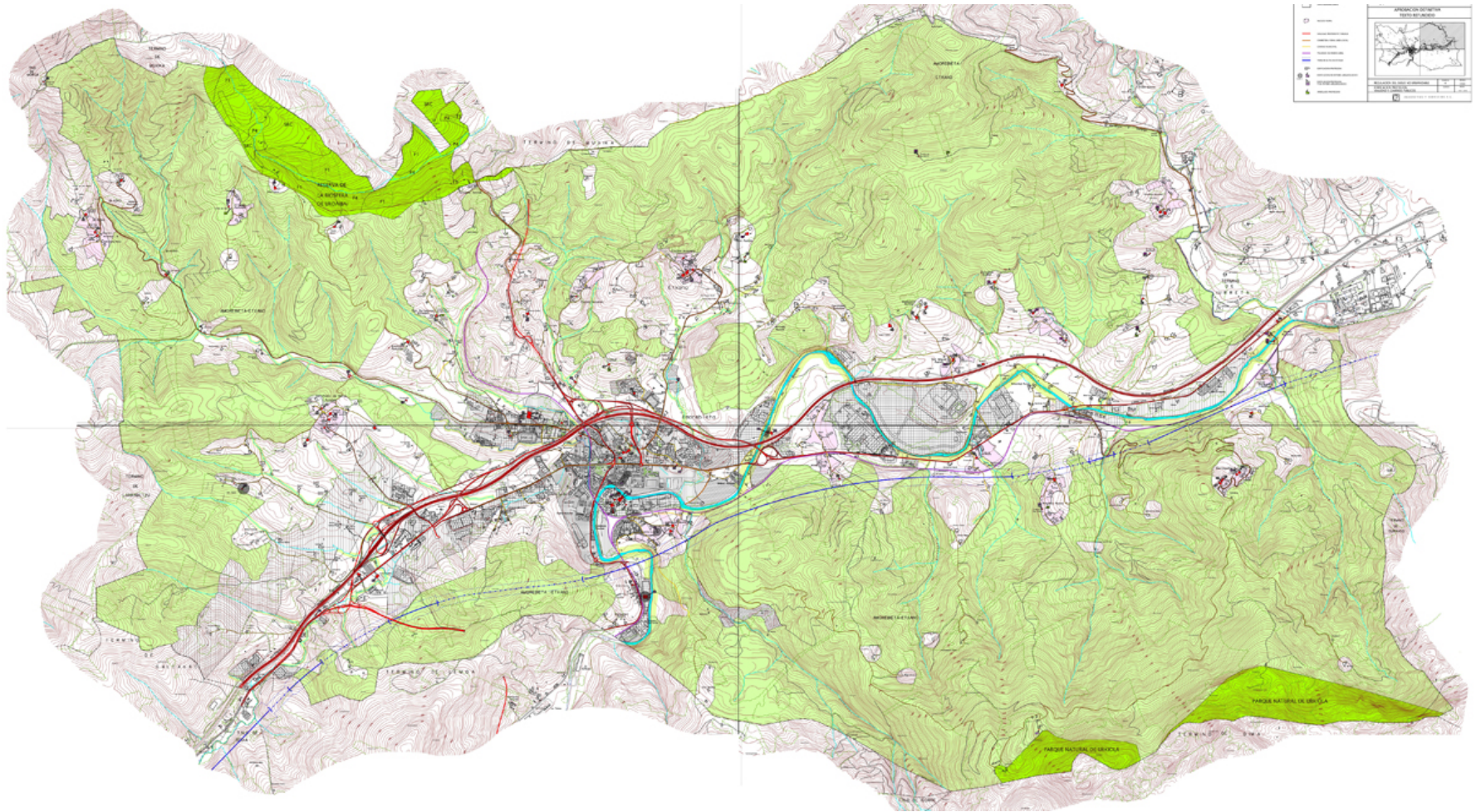
UNIVERSITAT POLITÈCNICA
DE CATALUNYA
BARCELONATECH

Territori i sostenibilitat.

Diagnosi del metabolisme social d'Amorebieta-Etxano

Objectius

Entitat local: Capacitat d'arrelament al territori i recuperació de l'economia productiva pre-industrial
Bases per al concurs del nou POUM: Escenaris de creixement sostenible en període post-crisi

Metodologia

_05/10
Lurralde iraunkor batentzako hizketa jardunaldia
Jornada de diálogo para un territorio sostenible

10:00h Obrint-se al Etxe eta pertsona-harria.
Recepción en el Etxe y personas invitadas.

10:10h Esporontzean aurkezpena. Amorebieta-Etxano Ustea.
Presentación del territorio. Amorebieta-Etxano Ustea.

10:20h Erakundearen aurkezpena. Etxano Andra Mari Berri Auzo Etxanoko Pasaia (Ustea) (Erakundearen aurkezpena).
Presentación del organismo. Asociación de vecinos de Etxano Pasaia (Ustea) de la Aldea Andra.

10:30h Erakundearen hitzaldia. Ustea Ustea Oteiza (arkitektoa) LPC.
Introducción del estudio. Ustea Ustea Oteiza (arquitecto) LPC.

10:40h "Lurralde eta iraunkortasuna. Santiago Kumpañio eta abokatu" hitzaldia. Albert Cuñi (Dr. abokatu) LPC.
"Territorio y Sostenibilidad. El estudio de Santiago Kumpañio". Albert Cuñi (Dr. abogado) LPC.

11:40h Altxeraketa - gazaria.
Recepción - desayuno.

11:50h Proiektuen aurkezpena. Ustea Ustea Oteiza (arkitektoa) LPC.
Presentación del estudio. Ustea Ustea Oteiza (arquitecto) LPC.

12:00h "Lurralde eta iraunkortasuna. Baserreri kudeaketa Euzko Herriak" hitzaldia. Etxano Quintana (Ingeniari/Ingeniero).
"Territorio y Sostenibilidad. La gestión del bosque en Euzko Herriak". Etxano Quintana (Ingeniero e Ingeniera).

12:30h Erakundearen aurkezpena.
Presentación del estudio.

12:40h Tarteak eta sarrerak.
Comentarios en grupo.

14:00h Tarteak eta sarrerak (Pasaia) (Pasaia) (1000 menu).
Comentarios con productos locales y de temporada (Pasaia) de 1000 en el restaurante Pasaia.

16:30h Itxialdi. Baserreriaren hitzaldia.
Finale de la jornada.

Data: 2015ko urriaren 05ean, Martekoa.
Fecha: 05 de octubre 2015.

Taldea: Ustea Ustea Oteiza, Amorebieta-Etxano.

Arloak: Oteiza Ustea Ustea, Etxano Quintana, Albert Cuñi, Etxano Quintana eta Maria Serey (LPC).

Laguntza eta babesa: Ustea Ustea Oteiza, Amorebieta-Etxano Ustea, Etxano Andra Mari Berri Auzo Etxanoko Pasaia.

_26/10
II. Lurralde iraunkor batentzat elkarrizketa jardunaldia
II Jornada de diálogo para un territorio sostenible

10:00h Obrint-se al Etxe eta pertsona-harria.
Recepción en el Etxe y personas invitadas.

10:10h Erakundearen aurkezpena. Ustea Ustea Oteiza (arkitektoa) LPC.
Introducción de la jornada. Ustea Ustea Oteiza (arquitecto) LPC.

10:20h "Baserreri kudeaketa" hitzaldia. Ustea Ustea Oteiza (arkitektoa) LPC.
"La gestión en el campo". Ustea Ustea Oteiza (arquitecto) LPC.

10:40h "Etxeaketa" hitzaldia. Etxano Quintana (Ingeniari/Ingeniero).
"El estudio". Etxano Quintana (Ingeniero e Ingeniera).

11:10h Erakundearen aurkezpena.
Presentación del estudio.

11:40h Tarteak eta sarrerak.
Comentarios en grupo.

13:00h Erakundearen aurkezpena.
Finale de la jornada.

Data: 2015ko urriaren 26an, Martekoa.
Fecha: 26 de octubre 2015.

Taldea: Ustea Ustea Oteiza, Amorebieta-Etxano.

Arloak: Oteiza Ustea Ustea, Etxano Quintana, Albert Cuñi, Etxano Quintana eta Maria Serey (LPC).

Laguntza eta babesa: Ustea Ustea Oteiza, Amorebieta-Etxano Ustea, Etxano Andra Mari Berri Auzo Etxanoko Pasaia.

_16/11
III. Lurralde iraunkor batentzat elkarrizketa jardunaldia
III Jornada de diálogo para un territorio sostenible

10:00h Obrint-se al Etxe eta pertsona-harria.
Recepción en el Etxe y personas invitadas.

10:10h Erakundearen aurkezpena. Ustea Ustea Oteiza (arkitektoa) LPC.
Introducción de la jornada. Ustea Ustea Oteiza (arquitecto) LPC.

10:20h "Etxeaketa" hitzaldia. Etxano Quintana (Ingeniari/Ingeniero).
"El estudio". Etxano Quintana (Ingeniero e Ingeniera).

10:40h "Etxeaketa" hitzaldia. Etxano Quintana (Ingeniari/Ingeniero).
"El estudio". Etxano Quintana (Ingeniero e Ingeniera).

11:10h Erakundearen aurkezpena.
Presentación del estudio.

11:30h Tarteak eta sarrerak.
Comentarios en grupo.

13:00h Erakundearen aurkezpena.
Finale de la jornada.

Data: 2015ko azaroaren 16an, Martekoa.
Fecha: 16 de noviembre 2015.

Taldea: Ustea Ustea Oteiza, Amorebieta-Etxano.

Arloak: Oteiza Ustea Ustea, Etxano Quintana, Albert Cuñi, Etxano Quintana eta Maria Serey (LPC).

Laguntza eta babesa: Ustea Ustea Oteiza, Amorebieta-Etxano Ustea, Etxano Andra Mari Berri Auzo Etxanoko Pasaia.

_16/01
Lurralde Iraunkor batentzako azterketaren Aurkezpena
Presentación del análisis para un territorio sostenible

Con los pies en el suelo
Territorio y Sostenibilidad: Diagnóstico del metabolismo social de Amorebieta-Etxano

Jardunaldia aurkezpena
Programa de la jornada

10:00h Obrint-se al Etxe eta pertsona-harria.
Recepción en el Etxe y personas invitadas.

10:10h Erakundearen aurkezpena. Ustea Ustea Oteiza (arkitektoa) LPC.
Presentación del estudio. Ustea Ustea Oteiza (arquitecto) LPC.

10:20h "Etxeaketa" hitzaldia. Etxano Quintana (Ingeniari/Ingeniero).
"El estudio". Etxano Quintana (Ingeniero e Ingeniera).

10:40h "Etxeaketa" hitzaldia. Etxano Quintana (Ingeniari/Ingeniero).
"El estudio". Etxano Quintana (Ingeniero e Ingeniera).

11:10h Erakundearen aurkezpena.
Presentación del estudio.

11:30h Tarteak eta sarrerak.
Comentarios en grupo.

13:00h Erakundearen aurkezpena.
Finale de la jornada.

Data: 2016ko urriaren 16an, Martekoa.
Fecha: 16 de enero 2016.

Taldea: Ustea Ustea Oteiza, Amorebieta-Etxano.

Arloak: Oteiza Ustea Ustea, Etxano Quintana, Albert Cuñi, Etxano Quintana eta Maria Serey (LPC).

Laguntza eta babesa: Ustea Ustea Oteiza, Amorebieta-Etxano Ustea, Etxano Andra Mari Berri Auzo Etxanoko Pasaia.

La gestió del bosc.
Caminada de reconeixement.

Sobirania alimentària. El caserío.
Sindicat EHNE

Sobirania energètica.
Gestió de l'aigua

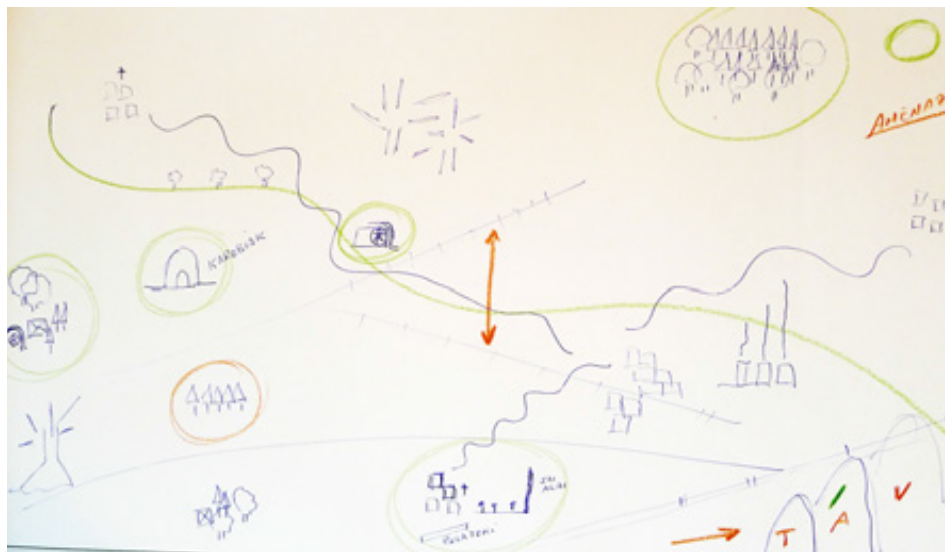
Avaluació final
Associació Andra Mari Berri Etxanoko

Entrevistes de diagnosi amb tècnics municipals i actors locals
Jornades de diàleg amb invitació de representants del territori.

Jornades de treball
Participació assimètrica

Imaginari dominant: fragmentació del territori.

Imaginari emergent: paisatge com a economia circular.

Anàlisi passat i present de la capacitat productiva del caserío.

Paisatge passat i present.

Resultats

LURRALDEA eta IRAUNKORTASUNA
Amorebieta-Etxanoko giza
metabolismoaren diagnostikoa
Oinak lurrean

Informe diagnòstic - publicació com a retorn i eina de sensibilització
Con los pies en el suelo

TERRITORIO Y SOSTENIBILIDAD
Diagnosis del metabolismo social
de Amorebieta-Etxano
Con los pies en el suelo

LURRALDEA eta IRAUNKORTASUNA
Amorebieta-Etxanoko giza
metabolismoaren diagnostikoa
Oinak lurrian

Con los pies en el aire 6 **Oinak airean**

Albert Cuchí Burgos

El agua: un paraguas invertido 16 **Ura: alderantzikatutako aterkia**

Elena Albareda-Fernández

El caserío: un lugar del que vivir 38 **Baserria: hortaz bizi ahal izateko tokia**

Urtza Uriarte-Otazua

El bosque: el arraigo de la acción humana 54 **Basoa: giza ekintzaren errotzea**

Eneka Quintana Vélez

La energía: una geografía olvidada 66 **Energia: ahaztutako geografia**

Anna Pagès-Ramon

La gente: la urdimbre donde se trama la comunidad 82 **Jendea: komunitatea bilbatzen den irazkia**

Marta Serra-Permanyer

Con los pies en el suelo 102 **Oinak lurrian**

Albert Cuchí Burgos, Urtza Uriarte-Otazua, Anna Pagès-Ramon,
Elena Albareda-Fernández, Marta Serra-Permanyer, Eneka Quintana Vélez

Impacte

Publicació com a informe per a les bases del concurs del POUM

Iniciatives locals: banc de terres, mercat km0, producció ecològica, pacte dels alcaldes, treball en 'ausolan'

Vies de continuïtat

Objetivos

Los fines y objetivos de la asociación son los siguientes:

- Fomentar un metabolismo social sostenible mediante el flujo de materiales que cierra su ciclo de vida promoviendo el desarrollo de la producción y el consumo local, lo que puede entenderse como una economía circular total.
- Estudiar el potencial de los recursos del territorio para el abastecimiento de la sociedad correspondiente.
- Concienciar y divulgar sobre los sistemas de producción y consumo que favorecen un metabolismo social sostenible.
- Elaborar, impulsar e implantar estrategias para la consecución del máximo aprovechamiento del potencial sostenible del territorio.
- Servir de foro para el encuentro entre los diversos profesionales, empresas, universidades, instituciones académicas y Administración implicados en el metabolismo social sostenible y mantener contacto con las diversas asociaciones nacionales, europeas e internacionales.

Áreas de trabajo

El ámbito de trabajo de la asociación es todo aquello relacionado con el metabolismo social, la asociación se centrará su labor en las siguientes áreas de trabajo:

Sensibilización

Informar de las actividades realizadas, aportar ideas y opiniones fomentando la participación ciudadana y conociendo al mismo tiempo situaciones y experiencias similares.

Energía

Estudio del potencial del territorio, para la implantación de estrategias oportunas para su aprovechamiento, siempre que se realice de una manera sostenible.

Bancos de tierras

Estudio del potencial de los campos de tierras a nivel de Amorebieta-Etxano para posteriores propuestas de activación, agrícolas o energéticas.

Consumidores

Productores de Amorebieta-Etxano

KEPA AGIRREGOKOIA

JON BARRENETXEA

JON BASTANTE

UNAI BILBAO

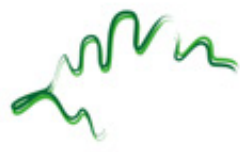
PILI LANDARAK

SAIOA MANTZIZIDOR

TXANPI ZAMALLOA

GOTZON GAZTELURRUTIA

JOSE LUIS GARIZURIETA

Talleres infantiles: Gabonetako argi iraunkorra

El día 22 de diciembre, sábado, de 10:00 a 13:00 en Euskal Herria Enparantza 2 Bajo (Amorebieta-Etxano) se han organizado unos talleres para niñ@s sobre energías renovables.

amorebieta-etxano
iraunkor

10:00-13:00

Mugikorrentzako eguzki-kargailuak. Joseba EkoOiz Elkartetik
Cargadores solares para móviles. Joseba de la asociación de EkoOiz

Ete iraunkor baten muntala. Antton Joseba EkoOiz Elkartetik
Montaje de una casa sostenible. Antton de la asociación de EkoOiz

Óscar Jiménez Asmakizunak. Artecolor Elkarte
Inventos de Óscar Jiménez. Asociación de Artecolor

GoIener kooperatibakoek bazkietza egiteko aukera eskainiko dute
La cooperativa GoIener ofrecerá la posibilidad de hacerse soci@

Millora del sistema de reg a les Hortes de Baix
Projecte bàsic i executiu en S.N.U.

Demanda hortolans d'aigües netes per a cultiu ecològic.

Objectius

Canalització xarxa aigües negres.

Accessibilitat a les hortes de Baix.

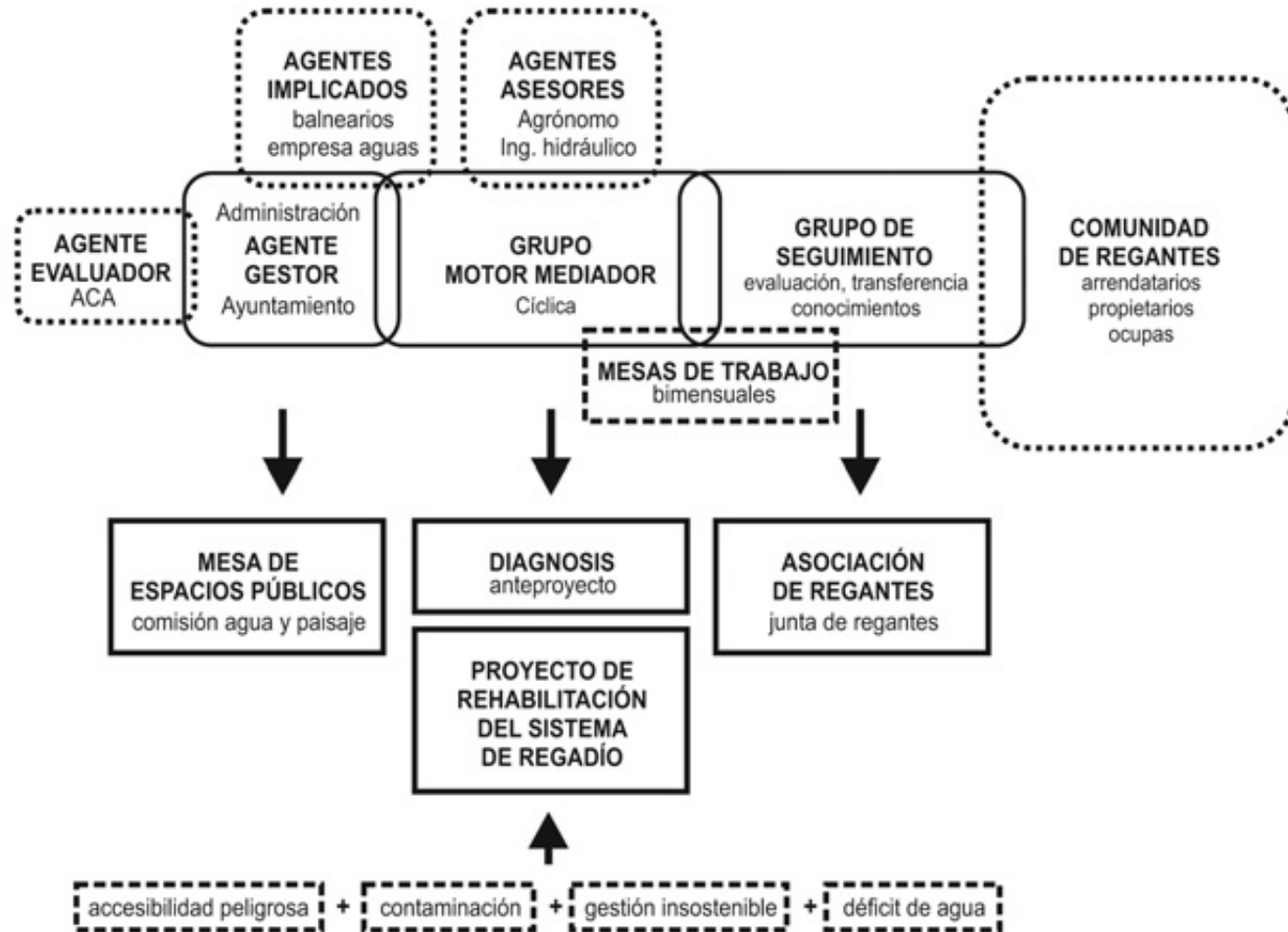

Recuperació excedent aigües termals.

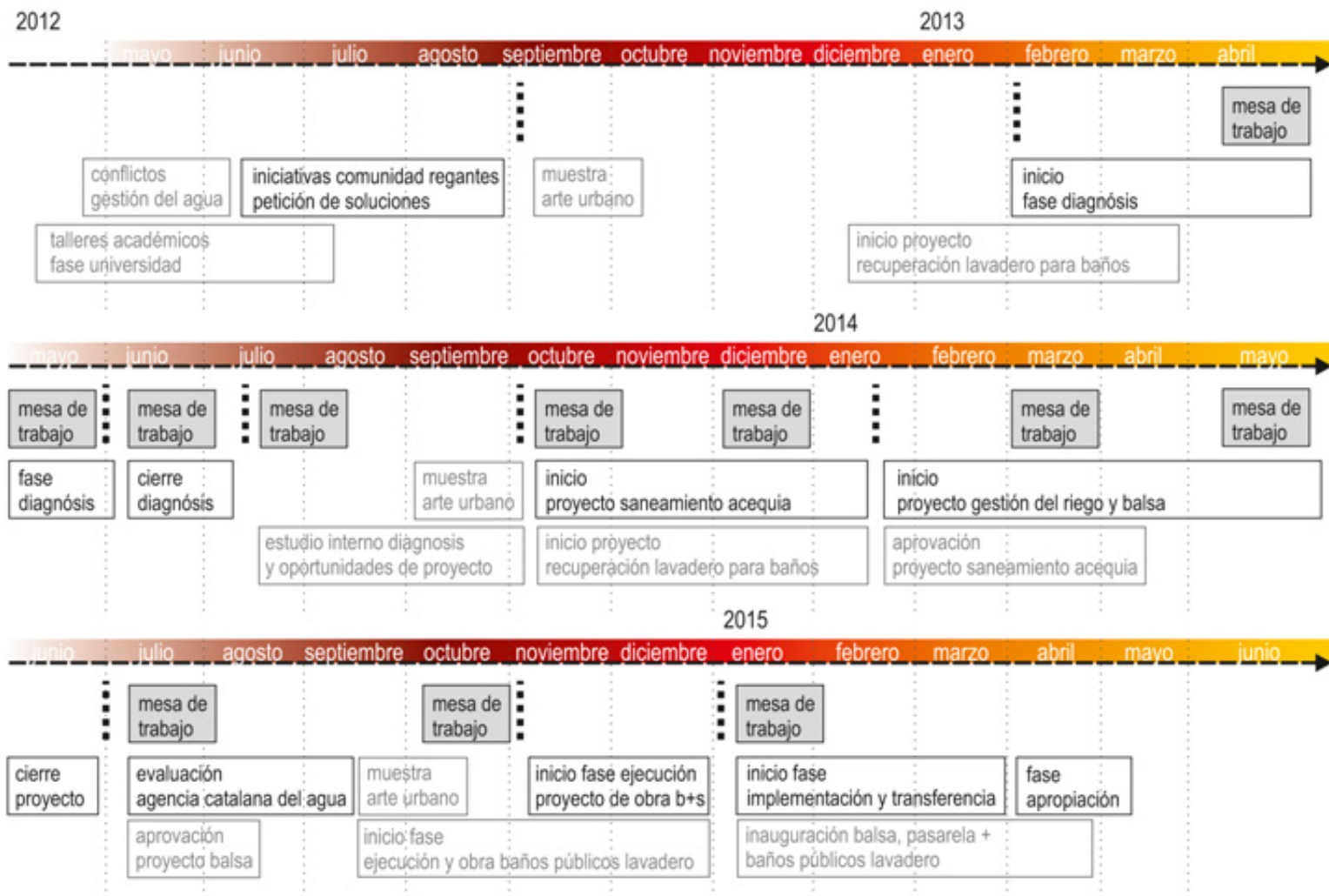

Reactivació de la comunitat d'hortolans i transferència de coneixement a noves generacions.

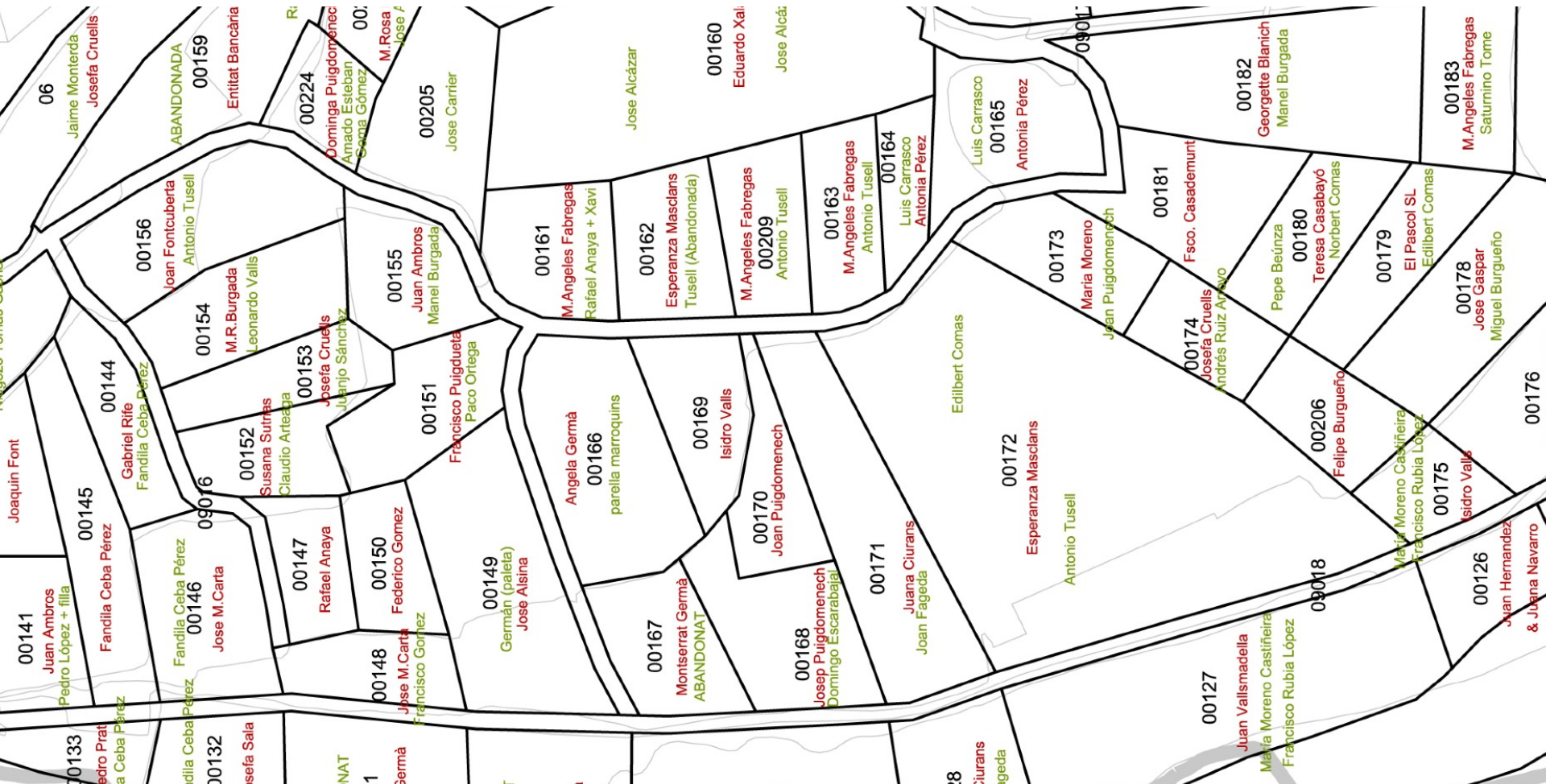
Metodologia

Definició metodològica amb grup motor

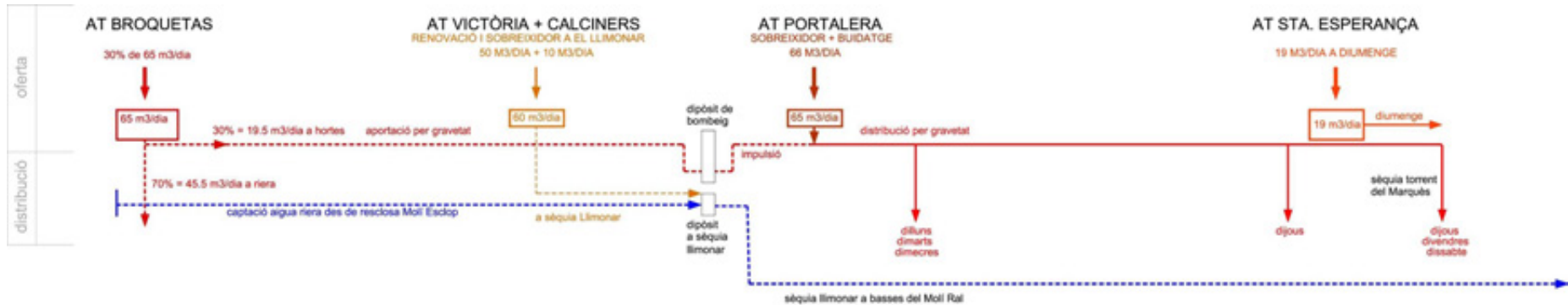
Cronograma de treball

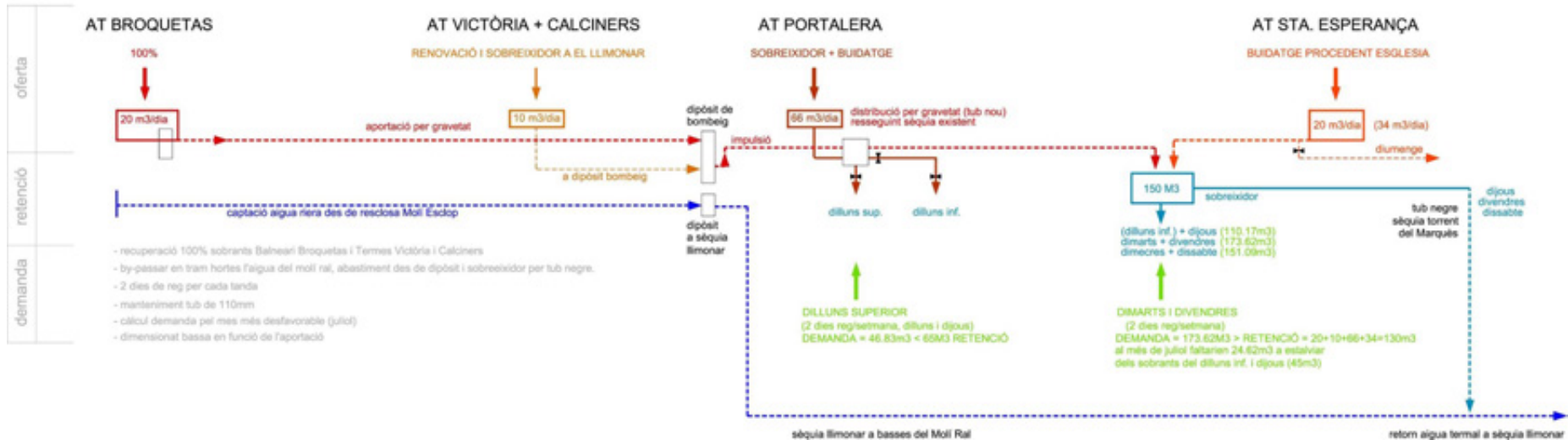
Diagnosi participada
 Mapeig de l'espai i els seus actors principals

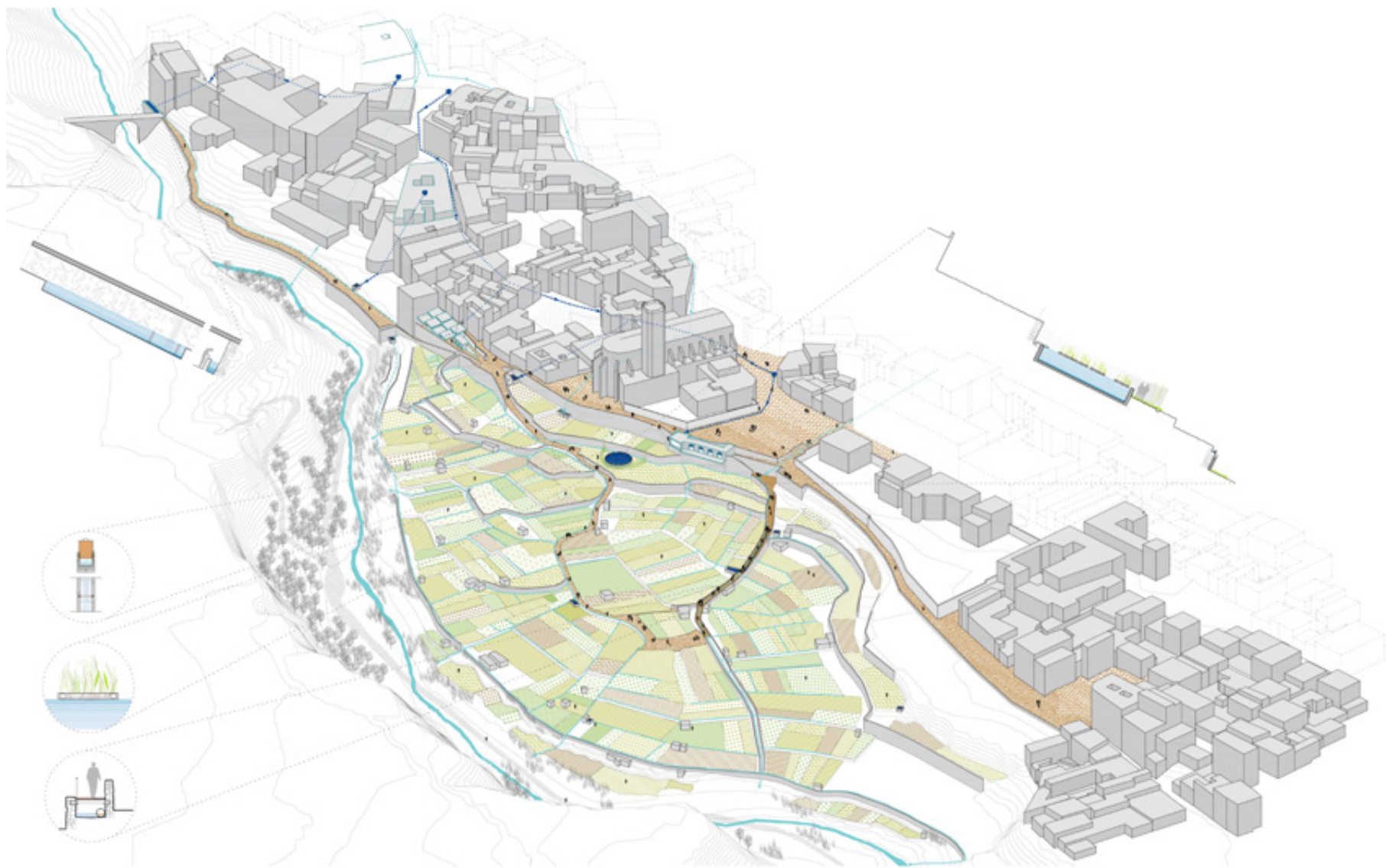

Proposta de funcionament del sistema general: retenció en basses de refredament.

Redefinició i optimització del sistema de reg per consens segons demanda hídrica.

Priorització per fases de micro-intervencions amb brigada municipal i pla d'ocupació.

Resultats

Canalització de les aigües negres i millora de l'accessibilitat.
Integració d'elements propis del patrimoni material.

Redistribució de l'aigua termal centralitzada com a by-pass. Refredament i emmagatzematge.

Rehabilitació del rec existent. Bassa de fitodepuració. Redistribució de l'aigua termal.

REPARTIMENT DE TANDES DE LA BASSA TERMAL

INSTRUCCIONS REFERENTS AL REG

Extracte de l'Acta de l'Assemblea Fundacional de l'Associació d'Horitzans de les Hortes de Baix, del 3 d'octubre de 2015

• Es permet regar dos dies a la setmana segons la taula següent:

JORNADA NOMINAL	DIA PRINCIPAL	DIA SECUNDARI
DILLUNS	DILLUNS	DIJOUS
DIMARTS	DIMARTS	DIVENDRES
DIMECRES	DIMECRES	DISSABTE
DIJOUS	DIJOUS	DILLUNS
DIVENDRES	DIVENDRES	DIMARTS
DISSABTE	DISSABTE	DIMECRES
DIUMENGE	DIUMENGE	

• Si hi ha dificultats de reg, els regants en el dia secundari han de donar preferència als del dia principal.

• Si algú vol regar fora del dia que li correspon:
 - ha de fer-ho després dels de jornada.
 - s'ha d'interrompre si, mentre rega, algú de jornada li ho demana.
 - ha de comprovar que a la bassa hi ha prou aigua perquè tots els de jornada puguin regar.

• No accedir al recinte de la bassa si no és imprescindible per al seu manteniment.

• Mantenir la xarxa de rec neta i en bones condicions (arquetes, filtres, recs i desajugies).

Pacte dels torns de reg i protocol de manteniment.

Impacte

Impacte 1. Espai públic. El nou jardí termal.

Impacte 2. L'Associació d'Hortolans de les Hortes de Baix (AHHB)

Impacte 3. El cultiu ecològic i recuperació de la capacitat productiva.
Formació conreu ecològic.

Vies de continuïtat

PARCEL·LES	
Hortolans Jose Romero - Tostoneone 4	Comunitat Reconstruint comunitat i allò comú. Kathrin Golda-Pongratz 109
Introducció L'espai públic en una Unió Europea de ciutats. Jordi Solé i Ferrando 16	Agents Les Hortes de Baix: De l'Edat Mitjana a la segle XXI. Ricard Jiménez 120
Oasis Les hortes són oasis. Albert Cuchí 23	Sistema de reg Hortes de Baix. Jaume Mauri i Sala 131
Espai Públic Fusionant espai públic i productivitat. Enric Batlle 38	Epíleg Aprentatges i més reflexions. Marta Serra, Elena Albareda i Jordi Calbetó 147
Metabolisme Som el que mengem? L'Horta de Caldes de Montbui dins el paisatge agrícola vallesà. Enric Tello, Jordi Planas i Marc Badia-Miró 49	Dades i Autors 156-157
Hortes Termals El projecte a les hortes termals: un recorregut a través de la gestió comunitària de l'aigua. Marta Serra, Elena Albareda i Jordi Calbetó 71	Col·laboradors 158
	Bibliografia 162
	Crèdits 164

Diputació
Barcelona

REPTES

avaluació de dificultats

CONTEXT

- Encaix dels bioritmes comunitaris amb el temps tècnic del projecte.
- Necessitat de consciència de globalitat i interconnexió de les parts (interessos individuals vs col·lectius)
- Percepcions oposades sobre el recurs públic o el bé comú (aigua o espai públic).

ESPECIFICITAT

- Treball des del focus (conscienciació, pedagogia per evitar símptomes).
- Aprofitament de recursos existents (canals i espais de participació, xarxa).
- Necessitat de definir protocols per l'anticipació d'incidències (manteniment i costos).
- Projectes vius, fàcilment alterables. Resistència al canvi.

COMPROMÍS

- Desgast dels actors tècnics i necessitat de reemplaçament per mantenir el vincle.
- Sol·licitud de mediació i d'acompanyament en conflictes d'interessos entre actors.
- Gestió de la delegació de capacitat de decisió i de responsabilitats.
- Suport en formació per acompanyar canvis.
- Aprofitament del projecte pel treball comunitari (d'integració de diversitat cultural i de gènere).

www.ciclica.eu
marta.serra@ciclica.eu

Gràcies!